

COLLAGE 1985

S.H. Poelstra

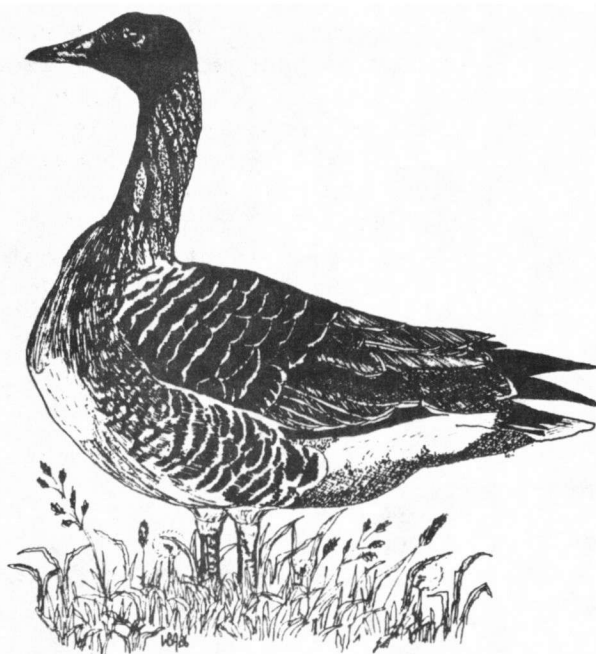
Herinnert u zich die winter nog, begin 1985? Op 4 januari een invallende koudegolf, sneeuw en temperaturen 's nachts soms wel 25° C onder nul!

Als gevolg hiervan verlieten 1000-den ganzen onze lage landen: Brandganzen en Rotganzen weken voornamelijk uit naar Engeland en Ierland, de andere soorten koersten vooral richting Frankrijk, waar het overigens ook koud was.

Het Waddengebied, waar normaliter talloze steltlopers overwinteren, het IJsselmeer, winterwijkplaats voor grote concentraties watervogels, vrijwel uitgestorven was het er. Zangvogels trokken in groten getale uit bos en veld naar stad en dorp om daar te proberen hun kostje op te scharrelen.

In de Horstermeerpolder, waar tussen de witte weilanden nog relatief veel open water te vinden was, trof ik op 19 januari onder meer een Dodaarsje, Kuif- en Tafeleend, Slobeend, circa 15 Grote Zaagbekken en 4 Nonnetjes aan; het was nu prachtig in de Vechtstreek, de rivier lag grotendeels toegevroren en Vreeland, Loenen en Nieuwersluis deden met hun witgekapte daken en bootjes onder een dikke sneeuwlaag denken aan de wintergezichten van de oude Hollandse meesters; dat waren nog eens winterschilders

Twee dagen later maakte de dooi een eind aan de winterpret; enkele optimistische Kokmeeuwen vliegen al rond met de chocoladebruine kopkap uit het voorjaarskleed.

Te vroeg, want begin februari doet de winter opnieuw een inval, temperaturen tot zo'n 15° C onder het vriespunt en vrijwel geen sneeuw; in deze periode blijft in de Spiegelpolderplas bij Nederhorst den Berg slechts een smalle gleuf open, waarin zich op 16 februari Wilde Eenden, Smienten, Futen, Kol- en Kleine Rietganzen ophouden. Op 21 februari, de dag van de Friese Elfstedentocht, valt de dooi opnieuw in en verbetert het weer geleidelijk; de eerste helft van maart maken Nonnetje, Kleine Zwaan en Bonte Kraai plaats voor Witte Kwikstaart, Grutto, Tureluur en Kempphaan.

Lente lonkt in het Gooise land! Op 17 maart een vroeg voorjaarsteken, een baltsende Havik aan de zuidzijde van het Naardermeer; een statige vlucht boven het geboomte, diepe en tamelijk trage vleugelslagen, soms beschrijft de vogel een bocht of stijgt enkele meters; als een groepje Veldleeuweriken passeert, gaat de beschreven ceremonie echter abrupt over in een felle stotduik, gevolgd door een jachtvlucht met snelle ondiepe vleugelslagen.

Maar misschien is dit laatste toch meer als oefening bedoeld, Haviken zijn gewoonlijk op veel groter prooi uit; indrukwekkend is het intussen wel!

Op 6 april een waarneming van een Grote Zilverreiger in de meest zuidoostelijk gelegen uitloper van het Oostvaardersplassengebied in Zuidelijk Flevoland; ongeveer één uur daarna opnieuw een exemplaar van deze soort (dezelfde vogel?) aan de noordwestkant van het talud van de Knardijk, niet ver van de Zeilplas. Dankzij de korte waarnemingsafstand kan worden vastgesteld, dat de snavel van de vogel vrij donker is gekleurd met een geelgroene basis. De volgende gebeurtenis in hetzelfde gebied, maar nu op 11 mei, verdient eveneens vermelding.

Op de slikvelden langs de Knardijk zitten diverse soorten waadvogels: een 7-tal Bontbekplevieren, Kluten, Grutto's, twee Zilverplevieren, Kemphaantjes, 25 Zwarte Ruiters in fraai zomerkleed, niet minder dan zes Groenpootruiters, twee Kleine Strandlopers en een prachtige Kanoetstrandloper in zomerkleed; dit toch al opmerkelijke geheel wordt omlijst door een tiental sierlijke en behendige Dwergmeeuwtjes, meest in jeugdkleed, maar ook enkele volwassen vogels, zowel rustend als in de vlucht.

Op 13 mei een heel aparte ervaring; om ongeveer 6.45 uur in de ochtend (zomertijd)

sta ik met een slaperig hoofd in de keuken van onze flat aan de Bussumse Zwaluwlaan thee te zetten; als drukke en aanhoudende vogelzang tot mij doordringt, begeef ik me met kijker balkonwaarts. Die kijker is overigens vrij nutteloos; buiten is het nevelig en te zien is er weinig, te horen des te meer; ergens in een tuin, schuin tegenover ons flatgebouw, zingt een Nachtegaal dat het een lieve lust is. De bekende zang met rollers, slagen en "tsjoek-tsjoek-tsjoek"-tonen schalt door de straat: voor even want onze wijk, hoe aantrekkelijk en groen ook, is niet ingericht op huisvesting van een gezin Nachtegalen; dit geldt overigens kennelijk voor het gehele Gooi, helaas!

In juni op vakantie en wel naar Denemarken, meer in het bijzonder naar Funen, de "tuin van Denemarken", een vriendelijk, fraai golvend land met uitgestrekte akkers, omzoomd door houtwallen; en koolzaadvelden en kleine boscomplexen, voornamelijk bestaand uit loofhout.

Verder kleinere en grotere baaien, waarin zich bootjes weerspiegelen, witte kerkjes met rode daken en zadeldaktorens, huizen in vakwerk in diverse heldere kleuren en bovenal een aantal prachtige kastelen in renaissancestijl, waarvan de zware muren en torens in rode baksteen zich weerspiegelen in rimpelloze slotgrachten.

Ook de eilanden Tåsinge en Langeland, met bruggen aan Funen verbonden, zijn een bezoek zeker waard!

En dan de vogels

Vier Geoorde Futen in een natuurreservaat op Tåsinge, Middelste Zaagbekken in baaien en rond de Funense kust, een IJsvogel boven het water van een slotgracht, een cirkelende Wespendif en enkele kilometers buiten Svendborg; druk zingen hier de talrijke Grasmussen en het stamelliedje van de Geelgors hoor je op vele plaatsen.

De Boomkruiper, waarvan diverse vogelhandboeken melden, dat die hier niet zouden voorkomen, heb ik op Funen duidelijk horen zingen; de Kortsnavelboomkruiper, die hem in dit gebied zou vervangen, heb ik met zekerheid alleen op Langeland waargenomen in een uitgestrekt kasteelbos.

Weer thuis, en op 20 juli naar de Stichtse Brug. Aan de noordwestzijde drie Bontbekplevieren op het gedeeltelijk begroeide surfstrand, waar zich ook Visdiefjes, Zwarte Sterns, Scholeksters en twee Kluten ophouden.

Aan de zuidoostkant het al bijna roemruchte natuurgebied, waar Aalscholvers af en aan vliegen en Baardmannetjes roepen in het riet, waarboven Bruine Kiekendieven zweven, speurend naar prooi; een Geoorde Fuut zwom er en vijf Lepelaars rustten er en hier en daar klonk de zang van Kleine Karekiet en Rietgors.

Op 23 juli opnieuw iets bijzonders. Fietsend over een paadje op de Westerheide bespeur ik een kleine viervoeter, die me doet denken aan een parmantig hondje. Door de kijker blijkt het echter een vos te zijn! Even kijken we naar elkaar dan verdwijnt het diertje in het struikgewas en volgt kennelijk de tactiek van de omtrekkende beweging, want als ik een stukje terug fiets, kijk ik hem op z'n fraaie pluimstaart. Even draait de vos zich om, opnieuw bezien we elkaar met aandacht, dan vervolgt hij zijn weg en verdwijnt na een kort drafje uit het gezicht.

Een overvliegende Zwarte Specht, op 31 juli roepend boven de Bussumerheide en op 26 augustus boven de Westerheide; een prachtige en interessante vogel, die blijkbaar in ons land nog steeds in opmars is, alle natuur- en milieubedreigingen van nu ten spijt.

Wanneer ik op 28 september weer eens Flevolandwaarts ga en aan de Knardijk naar twee Casarca's zit te kijken, dan is daar ook een groep Kleine Strandlopers druk doende: dichtbij deze "mussen van het slik" is tevens een Temmincks Strandloper bezig met fourageren en aangezien beide soorten op afstand vaak moeilijk uit elkaar zijn te houden volgt hier, wat mij bij deze gelegenheid in het bijzonder is

opgevallen; citaat vogeldagboek:

1. Temmincks Strandloper gaat onverstoord zijn eigen gang, reageert totaal niet op o.a. de collectieve vliegbewegingen van de Kleine Strandlopers.
2. Temminck is minder levendig getekend, egaler donkerder, enigszins grauwbrown bovenzijde, maakt indruk van kleine Oeverloper.
3. Temminck heeft korte trillende roepjes met i-klank; roepjes van Kleine Strandlopers vaak met duidelijke ie-klank.
4. Pootkleur bij beide soorten dof donker (komt door het slik!).

Einde citaat.

Dan vormt de Krooneend, die zich vanaf 21 september in de spartelvijver in het Naarder bos ophoudt een heel wat gemakkelijker determineerbare soort, al is het ook een ♂ in eclipskleed; de felrode snavel spreekt voor zich.

Op 12 oktober aldaar elf Dodaarsjes, twee Oeverlopers en een roepende Waterral in de oeverbegroeiing; bovendien twee Roodhalsfuten, één met gedeeltelijk roodbruine hals en een koptekening als van een juveniel, met een donkere "zebrastreep" door de witte wang, net onder het oog; de andere al echt in winterkleed met ronder lijkende kop en nauwelijks waarneembaar rossig waas in de reeds grijs gekleurde hals; beide vogels met duidelijk gele snavel met zwarte punt en niet bijzonder schuw.

Het Eempoldergebied is ook altijd weer verrassend! Een 170 Goudplevieren in het graslandgebied ten zuidoosten van de Stichtse Brug, zeer fraai te zien in het gouden licht van de najaarszon 60 Kleine Zwanen, fouragerend op het groene weidetapijt 17 Kempshaantjes, vreedzaam zoekend naar iets eetbaars en een druk roepende in oostelijke richting vliegende Groenpootruiter, die nog tot op grote afstand te horen is en dat allemaal op 26 oktober.

En nog iets merkwaardigs, diezelfde dag: een aan de bovenzijde donkergrijs gekleurde steltloper met donkere snavel (zonder rood) en gele poten, sprekend lijkend op de afbeelding van de kleine Geelpootruiter in Elseviers "kist". Soms is de natuur wreed bij opvliegen blijkt het gewoon een Tureluur te zijn; jammer!

Tenslotte, is het u ook opgevallen, al die miesperende Goudhaantjes, in okt/nov o.a. in sommige Hilversumse villawijken? In een tuin aan de Minister Hartsenlaan, waar ik toen nog werkzaam was, staat tegen de gevel een hulststruik, waarin ik begin november bij herhaling enkele Vuurgoudhaantjes waarnam. Zelf heb ik de indruk, dat dit niet bijzonder schuwe vogeltje wel vaker dicht bij de mensen komt en mogelijk is hun aantal bij dit soort invasies groter dan u en ik denken! Iets om volgend jaar eens op te letten?